Kibir Ve Gurur, İnsanı Helake Sürükler
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 06 2021 06:49:23

Kibir Ve Gurur, İnsanı Helake Sürükler
بِسْمِ
اللّٰهِ
الرَّحْمٰنِ
الرَّح۪يمِ
فَسَجَدَ
الْمَلٰٓئِك&#16
14;ةُ كُلُّهُمْ
اَجْمَعُونَ&#17
53; . اِلَّٓا
اِبْل۪يسَۜ
اِسْتَكْـبَ&#15
85;َ وَكَانَ
مِنَ
الْكَافِر۪ي&#16
06;َ . قَالَ يَٓا
اِبْل۪يسُ
مَا مَنَعَكَ
اَنْ
تَسْجُدَ
لِمَا
خَلَقْتُ
بِيَدَيَّۜ
اَسْتَكْـبَ&#15
85;ْتَ اَمْ
كُنْتَ مِنَ
الْعَال۪ينَ .
قَالَ اَنَا۬
خَيْرٌ
مِنْهُۜ
خَلَقْتَن۪ي
مِنْ نَارٍ
وَخَلَقْتَه&#16
15; مِنْ ط۪ينٍ "Derken
bütün melekler topluca saygı ile eğildiler. Ancak İblis eğilmedi. O
büyüklük tasladı ve kâfirlerden oldu... İblis, 'Ben ondan daha hayırlıyım.
Beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın', dedi." (Sâd, 38/73-76) Hiç
şüphesiz şeytanın insan ile olan hikâyesi ilk insan Hz. Âdem (a.s)’in
yaratılması ile başlamıştır ve kıyamet gününe kadar da onun zürriyeti ile devam
edecektir. İnsanın dünya ve ahiret saadeti kalbinin selametine bağlıdır.
Çünkü kıyamet gününde Allah’ın azabından kurtulup
ebedî cennet nimetlerini ancak selim kalp sahipleri elde edecektir. Yüce Allah (c.c)
şöyle buyuruyor: يَوْمَ
لَا يَنْفَعُ
مَالٌ وَلَا

بَنُونَۙ .
اِلَّا مَنْ
اَتَى
اللّٰهَ
بِقَلْبٍ
سَل۪يمٍۜ “O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar! Allah’a arınmış bir kalp ile gelen başka.” (Şuarâ, 26/88-89) İnsan ahlakını oluşturan huylar kötü ve iyi olmak üzere ikiye ayrılır. Güzel ve iyi huyların arasında tevazu (alçak gönüllülük), doğruluk, sabır, cesaret, emanete riayet, nimete ve iyiliğe karşı şükür, yumuşaklık, sevgi, merhamet, cömertlik gibi övülen tavır ve davranışlar sayılabilir. Kötü huylar arasında ise, kibir, gazap, zulüm, gaflet, haset, yalancılık, iki yüzlülük, iyiliği başa kakma, riya, kendini beğenme gibi yerilen tavır ve duygular sayılabilir. Yüce Kitabımızın yerdiği kötü huylardan birisi de “kibir ve gurur”dur. Kibir; büyüklenmek, gururlanmak, kendini başkasından üstün göstermek ve başkasına itibar göstermeyip onu yok saymak anlamına gelmektedir. Ucub/kendini beğenmek ise, kendini başkasından üstün bilmektir. Gururlu insan yaptığı iyi işler sebebiyle kendini beğenir. İnsan, kendini beğenince, başkalarından üstün görür. Bu üstün görme işi de kibirdir. Ucubdan kibir doğar. Konumuzla ilgili yukarıda zikrettiğimiz ayetlere göre yüce Allah, Hz. Âdem’e kendi ruhundan üflemiş, tüm eşyanın isimlerini ona öğretmiş, onu yeryüzüne halife tayin etmişti. İblis bunun üzerine kıskançlık duygusuna kapıldı, kendisinin ateşten yaratıldığını ileri sürerek Âdem’e secde etmedi. İblis, Âdem’in varlığının dış görünüşüne bakıp kendini üstün görmüştür ve yaratılışın iç yüzünü, sırrını, hikmetini anlamamıştır. Âdem’i sırf toprak zanneden İblis’in yaklaşımı, kendi maddesini ondan üstün sanmıştır. Kendini mal, yüz güzelliği, makam, ırk, soy, sınıf veya ülke olarak üstün görenlerin anlayışı da aynı düşüncenin bir sonucudur. Kutsal Kitabımız, kötü duygu ve düşüncelerin ruhu bozup insanı iyiliklerden ve doğru yoldan saptırdığından sıkça bahseder. Hatta bu kötü duyguların, demirin paslandığı gibi kalbi paslandırdığını ve bir zaman sonra gerçeği göremez hâle getirdiğini belirtir: كَلَّا
بَلْ۔ رَانَ
عَلٰى
قُلُوبِهِمْ
مَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ
“Hayır hayır! Doğrusu onların kazanmakta oldukları kalplerini paslandırmıştır.” (Mutaffifin, 83/14) Sevgili Peygamberimiz (s.a.s), bu gerçeği veciz bir şekilde şöyle izah etmiştir: أَلاَ
وَإِنَّ فِي
الْجَسَدِ
مُضْغَةً
إِذَا
صَلَحَتْ
صَلَحَ
الْجَسَدُ

كُلُّهُ،
وَإِذَا
فَسَدَتْ
فَسَدَ
الْجَسَدُ
كُلُّهُ‏.‏
أَلاَ وَهِيَ
الْقَلْبُ “Vücutta bir et parçası vardır O sağlamsa, bütün vücut sağlam olur; o bozulursa bütün vücut bozulur İyi bilin ki, işte o et parçası kalptir.” (Buhârî, “İman", 39) Büyük İslam düşünürü Gazali, insan bedenini bir ülkeye, kalbi o ülkenin başkentine, aklı da ülkeyi yöneten hükümdara benzetir. İnsandaki iyi ve kötü duygu ve düşüncelerin sürekli olarak bir çatışma-savaş içinde olduğunu söyler. Bu savaşta insanın güzel duygularının galip gelmesi için kalbin ve dilin afetlerini uzun uzun izah eden Gazali, kibir ve ucub konularına da yer vererek bunların zararlarına ve bunlardan kurtuluş yollarına işaret etmiştir. (Gazali, İhyau Ulumiddin, Terc. Ahmet Serda- roğlu, Bedir Yayınevi, Ankara 1974, III/17, 717-808) Bu bakımdan bedenimizin sağlığı için ne kadar uğraş veriyor, doktora gidiyor, gerekli tedavileri uyguluyor, soğuk ve sıcağa karşı tedbir alıyorsak, kalp hastalıklarına da en az bedenimize gösterdiğimiz hırs ve isteği göstermemiz gerekir. İnsanın gurur ve büyüklenmesinin sebeplerine baktığımızda bunun birkaç türlü ortaya çıktığını görürüz. Bunlardan birincisi ve en tehlikelisi yüce Allah’a
وَقَالَ
رَبُّكُمُ
ادْعُون۪ٓي
اَسْتَجِبْ
لَكُمْۜ
اِنَّ
الَّذ۪ينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ
عِبَادَت۪ي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
دَاخِر۪ينَ۟
“Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler, aşağılanmış olarak cehenneme gireceklerdir!” (Mümin, 40/60) ve Peygamberine وَلَئِنْ
اَطَعْتُمْ
بَشَراً
مِثْلَكُمْ
اِنَّكُمْ
اِذاً
لَخَاسِرُونَ “Sizin gibi sıradan bir insana uyacak olursanız o zaman herhalde kaybedenlerden olursunuz.” (Mü’minun, 23/34)
فَقَالُٓوا

اَنُؤْمِنُ
لِبَشَرَيْن&#16
16; مِثْلِنَا
وَقَوْمُهُم&#16
14;ا لَنَا
عَابِدُونَۚ
“Nitekim şöyle dediler: “Soydaşları bize kölelik ederlerken bizden farklı olmayan bu iki adama mı inanacağız!” (Mü’minun, 23/47)
قَالَتْ
رُسُلُهُمْ
اَفِي
اللّٰهِ
شَكٌّ
فَاطِرِ
السَّمٰوَات&#16
16;
وَالْاَرْضِ&#17
56; يَدْعُوكُمْ
لِيَغْفِرَ
لَكُمْ مِنْ
ذُنُوبِكُمْ
وَيُؤَخِّرَ&#16
03;ُمْ اِلٰٓى
اَجَلٍ
مُسَمًّىۜ
قَالُٓوا
اِنْ
اَنْتُمْ
اِلَّا
بَشَرٌ
مِثْلُنَاۜ
تُر۪يدُونَ
اَنْ
تَصُدُّونَا
عَمَّا كَانَ
يَعْبُدُ
اٰبَٓاؤُ۬نَ&#15
75; فَأْتُونَا
بِسُلْطَانٍ
مُب۪ينٍ “Peygamberleri, “Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında bir şüphe mi var? O, günahlarınızı bağışlamak için size bir çağrıda bulunuyor ve size belli vakte kadar da süre veriyor” dediler. Onlar, “Siz de bizim gibi sadece insansınız; bizi atalarımızın tapmış olduğu tanrılardan uzaklaştırmak istiyorsunuz. O halde bize, açık bir delil getirin!” diye cevap verdiler.” (İbrahim, 14/10) karşı gösterilen kibir ve gururdur. İkincisi ise kişinin kendi nefsinde oluşturduğu kibir ve gururdur. Bunlar da insanın ilmiyle, ibadetiyle, nesebiyle, güç ve kuvvetiyle, servetiyle, makam ve mevki ile yakınlarının çokluğu ile başkalarına karşı övünmesidir. Hâlbuki hiçbir kimsenin

başkasına karşı büyüklenme hakkı olmamalıdır. Çünkü herkesin atası Âdem'dir. O da topraktan ve nihayet herkes bir su damlasından yaratılmıştır. O halde hangi hakla, bir kısmımıza lütfedilen bazı hususları diğer insanlara karşı üstünlük sebebi sayabiliriz! Hz. Peygamber Efendimiz, kibir ve gururun en azının bile çok tehlikeli bir kalp hastalığı olduğunu şöyle belirtmiştir: لا يَدْخُل الجَنَّةَ مَنْ كَانَ في قَلْبِهِ مثْقَالُ ذَرَّةٍ مَنْ كِبرٍ “Kalbinde zerre miktar kibir bulunan kimse asla cennete girmeyecektir!” Bir adam: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُه حسناً ، ونعلهُ حسنا “Kişi elbisesinin güzel olmasını, ayakkabısının güzel olmasını sever!” dedi. Peygamberimiz de; إِنَّ اللَّه جَمِيلٌ يُحِبُّ الجَمالَ الكِبْرُ بَطَرُ الحَقِّ وغَمْطُ النَّاسِ “Allah Teala Hazretleri güzeldir, güzelliği sever! Kibir ise hakkın iptali, insanların hakir görülmesidir” buyurdular. (Müslim, “İman" 147) Kibir ve gurur hastalığının ilacı tevazu/alçak gönüllülüktür. Tevazu sahibi olabilmek için dünyaya niçin geldiğini, nereye gideceğini ve bu dünyanın fani olduğunu bilmek gerekir. Yüce Kitabımızda, şeytanın insana sağından, solundan, önünden, arkasından gelerek onu yoldan çıkarmaya çalışacağı belirtilmektedir قَالَ فَبِمَٓا اَغْوَيْتَن۪ي لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَق۪يمَۙ “İblîs dedi ki: “Bundan böyle benim sapmama izin vermene karşılık, ant içerim ki, ben de onları saptırmak için senin doğru yolunun üstüne oturacağım.” (Arâf, 7/16) ثُمَّ

لَاٰتِيَنَّهُمْ مِنْ
بَيْنِ
اَيْد۪يهِمْ
وَمِنْ
خَلْفِهِمْ
وَعَنْ
اَيْمَانِهِمْ وَعَنْ
شَمَٓائِلِهِمْۜ وَلَا
تَجِدُ اَ
كْثَرَهُمْ
شَاكِر۪ينَ
“Sonra elbette onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım ve sen onların çoklarını şükredenlerden bulmayacaksın.” (Arâf, 7/17) Kibir ve gurur da şeytanın bize süslü göstereceği kötü huylardandır. Eğer yüce Allah'ın sevgisine
0   ulaşmak istiyorsak, kalbimizdeki tüm kötü duygu ve düşüncelerden sıyrılmamız ve arınmış bir kalple Allah'ın huzuruna çıkmamız gerekir. Zira
وَلَا
تُصَعِّرْ
خَدَّكَ
لِلنَّاسِ
وَلَا تَمْشِ
فِي
الْاَرْضِ
مَرَحاًۜ
اِنَّ
اللّٰهَ لَا
يُحِبُّ
كُلَّ
مُخْتَالٍ
فَخُورٍۚ “Gurura kapılarak insanlara burun kıvırma, ortalıkta çalım satarak yürüme; unutma ki Allah gurura kapılıp kendini beğenen hiç kimseyi sevmez.” (Lokman, 31/18).
            Dr.Zafer KOÇ

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler